

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 23CoE/402/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3514203841
Dátum vydania rozhodnutia: 15. 04. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. František Kováč
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2015:3514203841.1

Uznesenie

Krajský súd v Trenčíne v exekučnej veci oprávneného: POHOTOVOSTĚ, s.r.o., so sídlom Pribinova 25, 811 09 Bratislava, IČO 35807598, zastúpeného: Advocate s.r.o., so sídlom Pribinova 25, 811 09 Bratislava, IČO 36865141, proti povinnému: K. J., bytom J. XXX, o vymoženie 140 eur s príslušenstvom, o odvolaní oprávneného proti uzneseniu Okresného súdu Nové Mesto nad Váhom zo dňa 3. septembra 2014, č. k. 10Er/373/2014-19, takto

rozhodol:

Odvolací súd uznesenie súdu prvého stupňa **p o t v r d z u j e .**

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým uznesením súd prvého stupňa zamietol žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie. Svoje rozhodnutie odôvodnil § 44 ods. 2 Exekučného poriadku s poukazom na zákon č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní, na § 52 a nasl. Občianskeho zákonníka. Uviedol, že dňa 25.04.2014 bola tamojšiemu súdu doručená žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie na podklade exekučného titulu - rozsudku Stáleho rozhodcovského súdu sp. zn.: SR 11635/11 vydaného dňa 02.04.2012. V predmetnej exekučnej veci sa vymáha plnenie zo zmluvy o úvere č. XXXXXXXXXX uzavretej v zmysle § 497 a nasl. Obchodného zákonníka dňa 19.11.2010 medzi oprávneným ako veriteľom a povinným ako dlžníkom. Vychádzajúc z obsahu predložených dokladov mal súd prvého stupňa za to, že v danom prípade sa jedná o spotrebiteľskú zmluvu, ktorej základnú charakteristiku upravuje Občiansky zákonník v ustanovení § 52 a nasl., pretože bola uzatvorená dodávateľom - oprávneným ako právnickou osobou, ktorá má v predmete svojej podnikateľskej činnosti o. i. poskytovanie úverov z vlastných zdrojov a pri uzatváraní a plnení zmluvy konala v rámci predmetu svojej podnikateľskej činnosti so spotrebiteľom - povinným ako fyzickou osobou nepodnikateľom, pričom nebolo preukázané konanie povinného pri uzatváraní a plnení zmluvy v rámci predmetu obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Účel poskytnutých peňažných prostriedkov na výkon zamestnania povinnému tak, ako je vyplnené v predtlačí textu zmluvy o úvere v konaní preukázaný nebol. Súd prvého stupňa uzavrel, že zmluva uzatvorená medzi oprávneným a povinným spĺňa charakteristiku štandardných spotrebiteľských zmlúv, ktorých základnou črtou je to, že sú pre spotrebiteľa vopred pripravené a nie je vytvorený priestor na dojednávanie obsahu zmluvy alebo jej zmeny pred ich uzavretím. Súčasťou zmluvy sú tiež všeobecné zmluvné podmienky, ktoré povinný ovplyvniť nemohol, nakoľko boli pripravené už vopred a pre veľký počet spotrebiteľov. Súd prvého stupňa zistil, že rozhodcovský súd odvodil svoju právomoc vo veci rozhodnúť na podklade rozhodcovskej zmluvy uzatvorenej dňa 19.11.2010 formou vyplneného predtlačného formulára. Rozhodcovská zmluva nebola individuálne dojednaná, keďže sa jedná o vyplnené tlačivo vopred pripravené oprávneným, bez možnosti jej zmeny či úpravy. Nie každá zmluvná podmienka, ktorá vyvoláva nepomer v spotrebiteľskej zmluve v neprospech spotrebiteľa je neprijateľná. Pokiaľ je však zmluvná podmienka až v hrubom nepomere v neprospech spotrebiteľa ako slabšej zmluvnej strany v právnom vzťahu zo štandardnej spotrebiteľskej zmluvy, ktorý teória a prax označujú za fakticky nerovný, nemali by byť žiadne pochybnosti o tom, že takáto zmluvná podmienka sa prieči dobrým mravom. Na absolútne neplatnú zmluvnú podmienku súd prihliadne aj bez návrhu a rovnako bez návrhu

súd exekúciu o plnenie z takejto neprijateľnej zmluvnej podmienky zastaví, resp. zamietne žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie. Ak by takouto neprijateľnou zmluvnou podmienkou bola samotná rozhodcovská doložka a dodávateľ ju použije, v takomto prípade ide o výkon práv v rozpore s dobrými mravmi. Súd zastaví exekúciu resp. zamietne žiadosť v celom rozsahu, ak exekučným titulom je rozhodcovský rozsudok rozhodcu alebo rozhodcovského súdu, ktorý svoju právomoc odvodzoval z neprijateľnej rozhodcovskej zmluvy (§ 39, § 53 ods. 5 OZ, § 45 ods. 1 písm. c) zákona č. 244/2002 Z. z., § 44 EP). Rozhodcovská doložka v predmetnej veci, ktorá mala založiť legitimitu pre exekučný titul v predmetnom konaní, spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa tým, že znemožňuje spotrebiteľovi zvoliť iný spôsob rozhodovania prípadného sporu než v rozhodcovskom konaní, ak dodávateľ ešte pred spotrebiteľom podal žalobu na rozhodcovskom súde. Rozhodcovská doložka umožňujúca dodávateľovi výber rozhodcovského konania nenapĺňa záujem na ochrane spotrebiteľa. Rozhodcovskú zmluvu si spotrebiteľ osobitne nevyjednal, nakoľko bola vopred pripravená, na predtlačenom formulári. Mohol len zmluvu ako celok odmietnuť alebo podrobiť rozhodcovskému konaniu, ak ho vyvolal dodávateľ ako prvý. Rozhodcovská zmluva nebola dojednaná v čase vyššej bdelosti spotrebiteľa po vzniku sporu, ale na začiatku zmluvného vzťahu. Rozhodcovská zmluva je neprijateľná, pretože nebola spotrebiteľom osobitne vyjednaná a núti ho v určitých prípadoch neodvolateľne sa podrobiť rozhodcovskému konaniu. Neprijateľná rozhodcovská doložka sa prieči dobrým mravom a výkon práv a povinností z takejto doložky odporuje dobrým mravom. Akékoľvek plnenie priznané rozhodcom na základe rozhodcovskej doložky, ktorá je v rozpore s dobrými mravmi, je plnením, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi. Takto formulovaná rozhodcovská doložka spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa a ako taká je teda v zmysle ustanovenia § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka neplatná. S poukazom na uvedené dospel súd prvého stupňa k záveru, že rozhodcovská zmluva tvoriaca podklad pre vydanie rozhodcovského rozsudku, ktorý je exekučným titulom v predmetnom konaní, jej neprimeranou (neprijateľnou) a preto neplatnou zmluvnou podmienkou. Z uvedeného vyplýva, že neplatná rozhodcovská zmluva nemohla platne založiť právomoc rozhodcovského súdu na prejednanie veci a ani na vydanie rozhodnutia, ktoré by následne mohlo požívať tiež náležitú ochranu v procese exekučného vymáhania ním priznanej pohľadávky, teda stať sa spôsobilým podkladom pre vykonanie exekúcie.

Proti tomuto uzneseniu podal v zákonnej lehote odvolanie oprávnený, ktorý navrhol jeho zrušenie a vrátenie veci súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Mal za to, že exekučný súd v prejednávanej veci prekročil rámec svojej preskúmvacej činnosti, ktorú mu zveril Exekučný poriadok a v jeho návaznosti zákon č. 244/2002 Z. z. Vytýkal súdu prvého stupňa, že na správne zistený skutkový stav veci nesprávne aplikoval právny predpis. Namietal, že v rámci preskúmvania exekučného titulu po materiálnej stránke nemôže exekučný súd skúmať samotné rozhodcovské konanie, nakoľko samotné ustanovenie, o ktoré sa opiera súd v napadnutom uznesení, stanovuje podmienku na zastavenie exekúcie tak, že rozhodcovský rozsudok a nie rozhodcovské konanie zaväzuje k niečomu nedovolenému, v dôsledku čoho sa exekučný súd v rámci materiálneho prieskumu musí obmedziť len na skúmanie výroku exekučného titulu. Dôvodil, že v rámci exekučného konania súd nemôže zaujímať právne stanoviská a úvahy k výroku exekučného titulu a musí sa obmedziť len na také dôvody zastavenia exekúcie, ktoré majú povahu skutkovo zjavných dôvodov, t. j. nemôže sa jednať o dôvody právneho posúdenia veci. Zastával názor, že postupom súdu v tejto veci a jeho výkladom ustanovenia § 45 zákona o rozhodcovskom konaní dochádza k nahradzovaniu konania o žalobách o zrušenie rozhodcovských rozsudkov exekučným konaním, čo je v rozpore s obsahom a účelom zákona o rozhodcovskom konaní. V závere odvolania poukázal na to, že s povinným uzatvoril rozhodcovskú zmluvu podľa ustanovenia § 3 a nasl. zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní, a to formou samostatného právneho úkonu a na samostatnej listine. Konajúci súd však tieto skutočnosti dostatočne nezisťoval a tak zaťažil konanie vadou nedostatočne zisteného skutkového stavu. Oprávnený uzavrel, že konajúci súd konal nad rámec zákonných ustanovení.

Písomné vyjadrenie k odvolaniu oprávneného podané nebolo.

Krajský súd, ako súd odvolací, preskúmal vec podľa § 212 ods. 1 OSP bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 214 ods. 2 OSP a dospel k záveru, že napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa je potrebné ako vecne správne potvrdiť podľa § 219 ods. 1 OSP, ale z iného dôvodu.

Podľa § 243d ods. 2 Exekučného poriadku sa na exekučné konania začaté v súlade s odsekom 1 alebo vedené na podklade rozhodcovského rozhodnutia vydaného v rozhodcovskom konaní, ktorého predmetom je spor spĺňajúci podmienky podľa osobitného predpisu) a ktoré neboli ukončené k 1. januáru 2015, použijú predpisy účinné do 31. decembra 2014.

Podľa § 54b ods. 1 zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní sa ustanovenia tohto zákona použijú aj na konania začaté pred 1. januárom 2015.

V predmetnej veci súd prvého stupňa pred vydaním poverenia na vykonanie exekúcie dôsledne preskúmal podľa § 44 ods. 2 Exekučného poriadku žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie, návrh na vykonanie exekúcie a exekučný titul. Z citovaného zákonného ustanovenia totiž vyplýva, že v prípade, ak súd zistí rozpor týchto listín so zákonom, žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie uznesením zamietne. Ustanovenie § 44 ods. 2 Exekučného poriadku teda ukladá exekučnému súdu pri rozhodovaní o udelení poverenia preskúmať súlad exekučného titulu so zákonom. Súladom exekučného titulu so zákonom pritom treba rozumieť nielen formálne náležitosti exekučného titulu ale aj to, či na jeho základe možno exekúciu vykonať, teda či nie je tu taká právna úprava, ktorá by bránila vykonaniu exekúcie na základe tohto exekučného titulu. Na rozdiel od iných exekučných titulov vymenovaných v § 41 ods. 2 Exekučného poriadku, zákon o rozhodcovskom konaní v ustanovení § 45 (v znení účinnom do 31.12.2014) priznával exekučnému súdu právo preskúmať rozhodcovský rozsudok aj z hľadiska hmotného práva.

Možnosť prelomenia materiálnej právoplatnosti rozhodcovského rozsudku bola riešená v ustanovení § 45 zákona o rozhodcovskom konaní (v znení účinnom do 31.12.2014). Zákonodarca jednoznačne uzákonil možnosť pre exekučný súd zastaviť exekúciu (resp. zamietnuť žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie) napriek právoplatnému rozhodcovskému rozsudku, ak má nedostatky uvedené v § 40 písm. a), b) cit. zákona, alebo ak rozhodcovský rozsudok zaväzuje účastníka rozhodcovského konania na plnenie, ktoré je objektívne nemožné, právom nedovolené alebo odporuje dobrým mravom. Uvedené ustanovenie podľa súdnej praxe umožňovalo zastaviť exekúciu, resp. zamietnuť žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie aj pokiaľ išlo o plnenie z neprijateľných zmluvných podmienok.

Rozhodcovský rozsudok vydaný v spotrebiteľskej veci je ako exekučný titul v rozpore so zákonom, ak rozhodcovská zmluva (či už uzavretá vo forme osobitnej zmluvy alebo rozhodcovskej doložky), na ktorej sa zakladá právomoc rozhodcovského súdu, nebola vôbec uzavretá alebo bola uzavretá neplatne. Nedostatok právomoci rozhodcovského súdu odvíjajúci sa od neexistencie či neplatnosti rozhodcovskej zmluvy má v spotrebiteľskej veci za následok materiálnu nevykonateľnosť (nezáväznosť) rozhodcovského rozsudku (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 21. marca 2012 sp. zn. 6 Cdo 1/2012).

Aj v prípade, že spotrebiteľ nevyužije právnu možnosť spochybníť existenciu alebo platnosť rozhodcovskej zmluvy podľa ustanovení zákona č. 244/2002 Z. z. o rozhodcovskom konaní, je exekučný súd povinný skúmať existenciu alebo platnosť rozhodcovskej zmluvy a prípadne aj konštatovať rozpor rozhodcovského rozsudku so zákonom, znamenajúci materiálnu nevykonateľnosť rozhodcovského rozsudku (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 18. septembra 2012, sp. zn. 5Cdo 230/2011).

Za správny odvolací súd považuje právny názor súdu prvého stupňa, že predmetná zmluva o úvere, uzavretá medzi účastníkmi konania dňa 19.11.2010, je zmluvou spotrebiteľskou, teda že medzi oprávneným a povinným bol založený na jej základe spotrebiteľský vzťah. Súd prvého stupňa v odôvodnení napadnutého uznesenia poukázal na to, že v danej veci je nepochybné, že povinný je a aj v čase uzavretia zmluvy bol spotrebiteľom, nakoľko z obsahu spisu nevyplýva, že by povinný pri uzatváraní zmluvy konal v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. V prípade pochybností o tom, či ide o spotrebiteľskú zmluvu, má dôkazné bremeno na preukázanie

nespotrebiteľského charakteru zmluvy dodávateľ (veriteľ). Existujúce pochybnosti treba odstrániť spôsobom známym pre dôkazné konanie, čo znamená, že aj nespotrebiteľský charakter zmluvy musí byť preukázaný bezpečne - spôsobom nevzbudzujúcim odôvodnené pochybnosti. Oprávnený (ako veriteľ) nepredložil žiadne dôkazy, ktoré by preukazovali práve nespotrebiteľský charakter zmluvy o úvere. S poukazom na interpretačné ustanovenie § 54 Občianskeho zákonníka je namieste pri pochybnostiach o obsahu zmluvy výklad priaznivejší pre spotrebiteľa, t. j. dôkazné bremeno na preukázanie toho, že úver bol poskytnutý na výkon zamestnania, povolania alebo podnikania, je na oprávnenom (ako veriteľovi). Vzhľadom na uvedené odvolací súd rovnako ako súd prvého stupňa uzavrel, že zmluva o úvere je spotrebiteľskou zmluvou v zmysle § 52 ods. 1. Občianskeho zákonníka, podľa ktorého je irelevantná právna forma zmluvy.

Odvolací súd zdôrazňuje, že v danej veci je za neprimeranú potrebné považovať rozhodcovskú zmluvu uzatvorenú medzi účastníkmi konania dňa 19.11.2010, t. j. v rovnaký deň ako oprávnený s povinným uzavrel zmluvu o úvere. Uvedená rozhodcovská zmluva bola uzavretá vo formulárovej podobe, ktorú predkladal oprávnený povinnému, nebola individuálne dojednaná, jej obsah povinný ani nemohol ovplyvniť. Veriteľ mohol na základe tejto rozhodcovskej zmluvy vec predložiť na prejednanie rozhodcovskému súdu, ktorý sám určil a vylúčiť tak súd, ktorý by bol inak príslušný. Spotrebiteľ týmto stratil právo brániť sa voči nárokom veriteľa na všeobecnom súde v mieste svojho bydliska. Výber osoby rozhodcu, resp. rozhodcovského súdu pritom uskutočnil jednostranne sám veriteľ, ktorý zostavil znenie rozhodcovskej doložky vo svojej vopred pripravenej formulárovej zmluve. Odvolací súd zastáva názor, že o nekalú zmluvnú podmienku ide aj vtedy, ak spotrebiteľ má podľa nej možnosť vybrať si medzi rozhodcovským a štátnym všeobecným súdom, ale ak by sa podľa takejto doložky začalo rozhodcovské konanie na návrh dodávateľa (veriteľa), spotrebiteľ by bol nútený podrobiť sa rozhodcovskému konaniu. Vychádzajúc z komplexnej úpravy rozhodcovskej zmluvy je potom potrebné túto považovať v celosti za neprijateľnú, spôsobujúcu značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa, a to aj v nadväznosti na judikatúru Súdného dvora Európskej únie (C-240/98 až C-244/98, C-40/08, C-473/00, C-243/08, C-168/05). Rozhodcovskú zmluvu preto odvolací súd vyhodnotil ako nekalú, postihnutú sankciou absolútnej neplatnosti v zmysle § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka platnom a účinnom v rozhodnom období.

Odvolací súd zároveň poukazuje na to, že pokiaľ je zmluvná podmienka až v hrubom nepomere v neprospech spotrebiteľa ako slabšej zmluvnej strany v právnom vzťahu zo štandardnej spotrebiteľskej zmluvy, ktorý vzťah teória u prax navyše označujú za fakticky nerovný, nevyvážený, nie sú žiadne pochybnosti o tom, že takáto zmluvná podmienka sa prieči dobrým mravom. Zároveň týmto vzniká základ pre docielenie skutočnej rovnosti, pretože na absolútne neplatnú zmluvnú podmienku súd prihliadne aj bez návrhu a rovnako aj bez návrhu súd exekúciu zastaví, ak ide o plnenie z takejto neprijateľnej zmluvnej podmienky (v tomto prípade zamietne žiadosť o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie). Ak je takouto neprijateľnou zmluvnou podmienkou samotná rozhodcovská doložka a dodávateľ ju použije, v takomto prípade ide o výkon práv v rozpore s dobrými mravmi (k tomu vid' aj uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky zo dňa 24. februára 2011 sp. zn. IV.ÚS 55/2011).

Predmetný rozhodcovský rozsudok, vydaný rozhodcom, ktorý vyvodil svoju právomoc na konanie a rozhodnutie na základe neplatnej rozhodcovskej zmluvy, je nulitným právnym aktom a nemožno ho považovať za spôsobilý exekučný titul podľa ustanovenia § 41 ods. 2 písm. d) Exekučného poriadku.

Z týchto dôvodov odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne podľa § 219 ods. 1 OSP potvrdil.

Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Trenčíne pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.